

10. Maj 1921, som monopoliserede hele Østgrønland til ingen Verdens Nytt, og uden at jeg nogen Sinde har kunnet faa Øje paa, hvad Hensigten dermed var. Det vakte Uro og Uvillie i Norge og gav Anledning til Forhandlinger, hvis Forløb det ærede Medlem Hr. Holstein nys har skildret, saaledes at jeg skal fritage Forsamlingen for at høre det gentaget af mig.

Det resulterede saa i de Forhandlinger, som mundede ud i det Forslag til Overenskomst, som vi nu har foreliggende til endelig Forhandling i dette høje Ting, og som er saa overordentlig uklart paa flere Punkter. Jeg har desto værre al mulig Grund til at tro, at det høje Ting nu vil begaa den næste uforstandige Handling fra dansk Side, nemlig at vedtage denne Overenskomst. Det er min Overbevisning, at man kan intet uforstandigere gøre end dette Skridt, og at man ikke kan gøre noget, som i højere Grad vil skade den gode Forstaaelse i Norden. Det er min Overbevisning, at der ud af denne Overenskomsts uklare Udtryk vil vokse en stadig Uenighed og ofte Strid mellem Norge og Danmark. Det beklager jeg i høj Grad, da det er af saa stor Vigtighed, at vi kan leve i god Forstaaelse med Nordmændene.

Men dernæst er der en tredie Uforstandighed, som jeg maa fremhæve i dette Forhold, og det er, at man nu gaar til at ordne hele Forholdet uden at have spurgt Grønlanderne. Man krænker nemlig derved den Ret, som Loven har givet dem. I Tilknytning til Loven af 1908 er udstedt en Anordning af 18. Maj 1910, hvis § 16, 2det Stykke, lyder saaledes: „Raadene (det er Landsraadene henholdsvis for Nordgrønland og Sydgrønland) har endvidere, naar de dertil af Regeringen foranlediges, at afgive Betænkning om andre Sager, som vedrører offentlige Foranstaltninger, eller som anses for at være af indgribende Betydning for Samfundets Velstand, og de kan ogsaa om saadanne Sager uopfordret fremsætte Forslag eller stille Forespørgsler, ligesom de endelig er berettigede til, naar de dertil finder Anledning, at indgive Besværing med Hensyn til Lovenes Overholdelse og de offentlige Anliggendes Bestyrelse.“

Altsaa, de grønlandske Landsraad har Ret til at blive hørt angaaende saadanne Foranstaltninger, som maa anses for at

være af indgribende Betydning for det grønlandske Samfunds Velstand. Der kan ikke være Tvivl om, at det, der her skal vedtages, falder i højeste Grad ind under denne Bestemmelse. Det er derfor at gøre Uret mod Grønlanderne, naar man ikke vil høre deres Landsraad angaaende denne Sag. Det er ikke et politisk Spørgsmaal, som skal forelægges de grønlandske Landsraad, men det er et økonomisk Spørgsmaal, et erhvervsmæssigt Spørgsmaal for Grønlanderne; og det er ifølge denne Anordnings § 16, 2det Stykke, deres lovlige Ret at blive spurgt i et saadant Tilfælde. Man gør dem Uret, naar man ikke spørger dem, og vi bør ikke gøre Eskimoerne lige saa lidt som andre Mennesker Uret. Derfor burde vi have spurgt dem, inden vi skred til Vedtagelsen af denne Overenskomst.

I Henhold til disse Grunde maa jeg raade til, at man stemmer imod Overenskomsten, nu da Udsættelsen er forkastet. Jeg vilde langt foretrække, at vi stod overfor Norge klart og tydeligt paa Ihlens Erklæringer fra 1919 og, hvis Nordmændene saa i Fremtiden krænkede vor Suverænetet over Grønland, ganske simpelt fik Spørgsmaalet om vor Suverænetet afgjort ved Folkedemostolen i Haag. Det var en klar og fredelig Fremgangsmaade, som vilde kunne bevare den gode Forstaaelse mellem Norge og Danmark meget bedre end Vedtagelsen af den uklare Traktat, som nu foreligger til Behandling.

Ordføreren (Vilhelm Rasmussen): Efter den grundige Behandling, den foreliggende Sag har faaet i tidligere Møder og paa det lukkede Møde i Dag, maa Flertallet vedblivende mene, at det er rigtigt at afslutte den foreliggende Overenskomst med Norge. Flertallet har den Opfattelse, at Overenskomsten kan tjene til at befæste og videre udvikle det venskabelige Forhold mellem Norge og Danmark, medens omvendt en Forkastelse efter Flertallets Mening maa forventes at ville vække Bitterhed i Norge og rejse hele Striden paa ny. Af denne Grund anbefaler jeg paa Flertallets Vegne, at man vedtager den foreliggende Overenskomst. Men til denne Grund kommer ogsaa den Opfattelse fra Flertallets Side, at Flertallet mener, at man med Overenskomsten er i Stand til for den grønlandske Befolk-